

Tentamen

Juridik 7 hp

Torsdagen den 15 januari 2009, klockan 13–16
Laduvikssalen, Frescati

Namn.....

Personnummer.....

Lärarens namn.....Klass.....

- Skriv med kulspetspenna!
- Skriv namn och personnummer på varje sida!
- Kom ihåg att motivering är den viktigaste delen av svaret!
- Åberopa om möjligt relevanta lagrum!
- Rättningstid: 3 veckor!

Tillåtna hjälpmedel: All okommenterad författningstext, språklexikon. Understrykningar och hänvisningar till andra lagrum eller rättsfall är tillåtna.

Lycka till!

Skriv tydligt!

Fråga 1

Svara med kort motivering om följande påstående är rätt eller fel:

1. I Regeringsrättens årsbok (RÅ) publiceras prejudikat inom den offentliga rätten och civilrätten.
2. Europadomstolen i Strasbourg är EU:s domstol för bland annat prövning av frågor om fri rörlighet för varor, tjänster, personer och kapital.
3. Ett äktenskapsförord räknas inte som ett konsensualavtal.
4. Vid särskilt allvarliga störningar i boendet kan ett hyresavtal sägas upp utan föregående underrättelse till socialnämnden.
5. Begäran om bodelning när ett samboförhållande upphör ska framställas senast två år efter det att samboförhållandet upphörde.
6. Det finns en formell lagregel om att den som berörs av en social utredning ska underrättas om att en utredning inleds.
7. Ett beslut i en jävsfråga får överklagas omedelbart efter det att jävsfrågan avgjorts och man behöver alltså inte avvakta att ärendet slutligen avgjorts.

Motivera ditt svar!

(7 p)

Fråga 2

Hossein och Ylva har varit gifta i åtta år och har tillsammans barnen Emil och Ida, sex och fyra år gamla. Sedan ett halvår tillbaka är Hossein och Ylva skilda, men p.g.a. bostadssituationen och andra praktiska saker har de ännu inte formellt flyttat isär. Eftersom stämningen mellan Hossein och Ylva varit väldigt infekterad med många uppslitande gräl, har Hossein bott största delen hemma hos en god vän som bor alldeles i närheten. Nu har de dock äntligen lyckats hitta både var sin ny lägenhet och en köpare till radhuset där de bor. Det är alltså dags att ta ställning till hur frågan om vårdnad och umgänge med barnen ska lösas.

Ylva har läst att barn bör bo på ett ställe för att få stabilitet i tillvaron och motsätter sig därför delad vårdnad och framför allt att barnen ska bo växelvis hos sina föräldrar. Hon deklarerar bestämt att om hon inte får ensam vårdnad om barnen kommer hon inte att träffa barnen, eftersom hon inte vill rubba deras stabilitet. Ylva har också en del funderingar över barnens uppfostran. Hon är inte längre säker på att barnens uppfostran till goda muslimer bör fortsätta i framtiden. Det senaste halvåret har Ylva därför konsekvent försökt att hålla barnen borta från sin pappa och även i hemlighet anmält dem till Svenska kyrkans minior-verksamhet.

Under hela barnens uppväxttid har Hossein jobbat deltid på banken i förorten där de bor och därmed också tagit huvudansvaret för barnen. Hossein är naturligtvis väldigt upprörd över att Ylva utan att samråda med honom, har meddelat Koran-skolan att barnen ska sluta.

Hur anser du att vårdnadsfrågan ska lösas? Vilken uppgift har Socialtjänsten i detta?

Motivera ditt svar!

(7 p)

Fråga 3

Xerxes bor i en hyreslägenhet i en gammal fastighet på söder, med en privat hyresvärd. En av hans grannar är en man som under det senaste året stört Xerxes genom att skrika, gråta samt

banka i väggarna och slå i skåp i sin lägenhet. Xerxes har talat med Agda Svensson, en av de andra grannarna och det verkar som de allra flesta blir störda av mannens nattliga utbrott. Agda tycker att det är väldigt obehagligt att möta den störande grannen i trapphuset, eftersom hon vet att han har svåra ångestattacker som han medicinerar och går i terapi för. Grannarna har varit i kontakt med hyresvärden för att komma till rätta med problemet. Hyresvärden menar dock att han inget kan göra, eftersom Hyreslagen är tvingande.

När Xerxes träffar dig hemma hos en gemensam kompis och hör att du precis läst Juridik-kursen, passar han på att fråga dig om det verkligen är rimligt att man måste finna sig i att bli så störd av en besvärlig granne.

Förklara rättsläget för Xerxes utifrån situationen ovan.

Motivera ditt svar!

(6 p)

Fråga 4

Socialtjänsten där du arbetar som socialsekreterare har drabbats av en svår arbetsanhopning och dessutom är en av kollegerna sjukskriven efter en skidsemester i Alperna som slutade med gipsat ben. Chefen undrar nu vilka möjligheter det finns för socialnämnden att anlita utomstående konsulter eller företag för att utföra utredningar och fatta beslut åt socialnämnden.

Redogör för rättsläget.

Motivera ditt svar!

(7 p)

Fråga 5

Matilda är 16 år gammal och går på gymnasiet. Hon går på en gymnasial lärlingsutbildning inom byggbranschen, vilket innebär att hon en stor del av dagarna arbetar på byggföretaget Dozrarna AB. Matilda trivs väldigt bra och är också en mycket duktig och ansvarstagande lärling, så arbetsledaren ger henne allt större ansvar.

Varje tisdag åker alltid arbetsledaren till den stora Byggaffären och köper material. En tisdag måste arbetsledaren gå akut till tandläkaren och bestämmer sig för att skicka Matilda istället. För att det inte ska bli en massa tjafs i affären, skriver han en fullmakt till Matilda. Enligt fullmakten ska Matilda beställa innerdörrar till höghuset de bygger. Arbetsledaren ger Matilda muntliga instruktioner att beställa 200 stycken innerdörrar i standardutförande till ett pris om högst 1000 kr per styck.

När Matilda kommer till Byggaffären visar det sig att standarddörrarna är slut hos leverantören. Matilda vet att förseningar kan bli väldigt kostsamma i byggbranschen, så när butiksbiträdet visar henne ett alternativ blir hon intresserad. Den alternativa innerdörren är dessutom mycket finare med sitt lite gammaldags utförande. Hon är förstås lite tveksam, eftersom denna dörr kostar 1300 kr per styck, men butiksbiträdet lugnar henne. Om man beställer 220 stycken får man rabatt, och då blir styckepriset endast 1100 kr. Matilda skriver under beställning och butiksbiträdet tar en kopia på fullmakten.

Arbetsledaren blir förstås inte glad över att byggkostnaderna ökar på detta sätt. Bedöm hans möjligheter att förklara avtalet ogiltigt.

Motivera ditt svar!
(7 p)

Fråga 6

Enligt 4 kapitlet socialtjänstlagen kan bistånd ges till den som behöver detta. Genom SoL 4:1 tillförsäkras den enskilde en skälig levnadsnivå, genom exempelvis försörjningsstöd för inköp av mat, kläder och skor. Utöver detta kan även annat bistånd beviljas om det finns skäl till det, enligt SoL 4:2.

Redogör för vilka konsekvenser beslutets rättsliga grund får för den som är missnöjd med ett beslut om bistånd enligt SoL 4:1 respektive 4:2 och som vill överklaga detta.

Motivera ditt svar!
(6 p)

Svarsmall till tentamen i Juridik 7 hp den den 15 januari 2009

Svarsmallen är i vissa delar mer uttömmande än som krävts för full poäng. Likartade och alternativa svar kan också ha gett poäng. Eventuell begäran om omprövning skall lämnas in skriftligen till Studentexpeditionen. Begäran skall vara motiverad, dvs. ange på vilket sätt som det egna svaret blivit felaktigt bedömt i förhållande till svarsmallen. Märk att bedömningsgrunderna inte kan omprövas.

Fråga 1

- 1 Fel. I RÅ publiceras bara prejudikat från den offentliga rätten
- 2 Fel. Europadomstolen är Europarådets domstol för prövning av frågor enligt den europeiska konventionen om de mänskliga rättigheterna. Det är alltså inte någon domstol inom EU
- 3 Rätt. Det är ett formalavtal
- 4 Rätt enligt 12 kap 42 § 4 st JB (jfr 12 kap 25 § 3 st JB)
- 5 Fel. Senast inom ett år enligt 8 § sambolagen
- 6 Rätt. Det framgår av 11 kap 2 § 3 st SoL. Den som svarat att påståendet är fel har också fått poäng om svaret motiverats med den nyansering som finns i lagrummet till sociala utredningar som rör barn som far illa.
- 7 Fel. Ett beslut i en jävsfråga får enligt 6 kap 24 § sista st KL (alt 12 § sista st FL) endast ske i samband med överklagande av det slutliga beslutet i ärendet.

(7 p)

Fråga 2

Hossein och Ylva har varit gifta, vilket innebär att de, som utgångspunkt, har **gemensam vårdnad enligt FB 6:3**. – **1 p** Eftersom Hossein och Ylva fortfarande har gemensam vårdnad får **inte Ylva ensam besluta** i viktiga frågor såsom barnens uppfostran inklusive deras religion, **FB 6:13 st 2. Rätten** skall besluta om vårdnaden enligt **FB 6:5**. Vid detta beslut skall rätten ta hänsyn till dels föräldrarnas förmåga att samarbeta, (andra stycket). Detta innebär att domstolen ej får besluta om gemensam vårdnad för att tvinga fram ett samarbete mellan föräldrarna. Med tanke på Ylvas ensidiga beslut om att ändra barnens religiösa uppfostran, samt hennes uttalanden kan det vara **svårt att döma till gemensam vårdnad**. Rätten skall vid sitt beslut ta hänsyn till **barnets bästa**, där bl.a. barnets behov av en nära och god kontakt med båda föräldrarna ingår, se **FB 6:2 a**. Ylva har ensam beslutat i viktiga frågor såsom barnens uppfostran inklusive deras religion, trots att Hossein och hon fortfarande har gemensam vårdnad. Se FB 6:13 st 2. Hon har också gjort sig skyldig till **umgängessabotage**. Dessutom motsätter hon sig gemensam vårdnad. Hossein har tagit **huvudansvaret för barnen** under hela deras uppväxttid, med undantag för den senaste tiden. En **tänkbar lösning** är att ge Hossein ensam vårdnad, då han har tagit huvudansvaret för barnen och dessutom inte verkar motsätta sig att barnen ändå har en bra kontakt med sin mamma. Socialtjänstens uppgift är bl.a. att verka för **samarbetsavtal**, enligt **FB 6:18**.

(7 p)

Fråga 3

Enligt **JB 12:25** har **hyresgästen en skyldighet** att inte störa andra hyresgäster vid användandet av lägenheten (störningar i boendet). Huruvida en hyresgästs ljud utgör störningar i boendet är en objektiv bedömning. Hyresvärden har en motsvarande skyldighet mot sina hyresgäster att tillhandahålla ett störningsfritt boende. Detta uppfylls genom en **tillsägelse** till den störande hyresgästen att omedelbart upphöra med störningarna. JB 12:25 st 2. Det rör sig om en bostadslägenhet, så hyresvärden skall även **informera socialtjänsten** om tillsägelsen. JB 12:25 st 2. Hyresvärden har rätt att vräka den störande mannen om **ingen rättelse sker utan dröjsmål**, dvs. att mannen slutar upp med sina nattliga utbrott. **JB 12:42 st 1 p 6**. En vräkning förutsätter dock att **socialtjänsten har informerats** om tillsägelsen. JB 12:42 st 3. Störningarna i Xerxes hus är av **tillräckligt allvarlig karaktär** för att befoga en **vräkning** under förutsättning att socialtjänsten har informerats.

(6 p)

Fråga 4

Rättsläget avseende möjligheterna för socialnämnden att anlita utomstående konsulter eller företag för att utföra utredningar och fatta beslut åt socialnämnden är **inte helt klarlagt**. Enligt **RF 11:6** krävs det **stöd i lag** för att få överlämna förvaltningsuppgift som innefattar **myndighetsutövning** till utomstående. Detta slås även fast i **SoL 2:5**. Det finns heller **inga sådana bestämmelser i SoL** som medger överlämnande av förvaltningsuppgift med myndighetsutövning till utomstående. Frågan är då om behandlingen av ett ärende kan vara **delbart i handläggning/utredning resp. beslutsfattande**, för att på så sätt möjliggöra att utredningen kan läggas ut på externa utredare/konsulter, under förutsättning att själva beslutet ligger kvar hos myndigheten. Enligt **JO** är detta **inte möjligt**, då handläggningen av ett ärende inte går att skilja från själva beslutet. Ett ärende är alltså **odelbart** och spärren i grundlagen förhindrar att externa konsulter anlitas utan stöd i lag. I Clevesköld m.fl. diskuteras möjligheten att lösa frågan genom att förordna enskilda externa utredare som s.k. **osjälvständiga uppdragstagare**, alternativt att en namngiven anställd hos konsultföretaget ställs till socialnämndens förfogande, för att på så sätt likställa dessa med vanliga anställda. Betoningen läggs alltså på att bibehålla den **kommunala myndighetens kontroll** över ärendet inklusive myndighetsutövningen. Observera att anlita utomstående av externa utredare inte handlar om delegering (**delegation**). Delegering (dvs överföring **av rätten att fatta beslut** i ärenden från en nämnd till delegater) kan aldrig ske till utomstående utan kan kommunalrättsligt endast ske inom nämnd till de delegater som anges i **KL 6:33**, se även **SoL 10:4**. Möjligheterna till delegation är **begränsade till rutinärenden** vad gäller ärenden som innefattar myndighetsutövning, se **KL 6:34**.

(7 p)

Fråga 5

Chefen för Dozrarna AB har utfärdat en fullmakt åt Matilda, så hon kan alltså **binda sin huvudman**. **AvtL 10 §**. Det rör sig om en **skriftlig fullmakt** som kompletterats med muntliga instruktioner. Matildas (fullmäktigens) behörighet framgår alltså av den skriftliga fullmakten, medan de **muntliga instruktioner begränsar Matildas befogenhet** – vad hon får göra. Matilda har gått utanför sin befogenhet, vilket regleras i **AvtL 11 § 1 st**. Frågan är alltså **huruvida butiksbiträdet är i god tro** om begränsningarna. Om butiksbiträdet är i god tro, är Dozrarna AB bundna av inköpet. Om butiksbiträdet är i ond tro, är Dozrarna AB inte bundna av inköpet.

Matilda är omyndig och har därmed **ingen rättshandlingsförmåga, FB 9:1**. Det förhindrar dock inte att hon kan vara **någons fullmäktig**, eftersom hon då agerar inom ramen för huvudmannens rättshandlingsförmåga. Däremot blir hon **inte personligen ansvarig** för det fall hon missköter sitt uppdrag.

(7 p)

Fråga 6

Den rättsliga grunden, dvs beslut om bistånd enligt SoL 4:1 respektive 4:2, medför också att sättet att överklaga påverkas. Frågan avser alltså i vilka fall ett beslut skall överklagas med **förvaltningsbesvär** respektive **laglighetsprövning** (kommunalbesvär). Utgångspunkten är **KL 10:1 och 2 p.2** och att kommunala myndighetsbeslut överklagas genom laglighetsprövning såvida inte annat är stadgat, se **KL 10:3**. I SoL finns sådana särskilda bestämmelser.

Enligt **SoL 16:3** skall beslut enligt **SoL 4:1** överklagas genom **förvaltningsbesvär**. Av detta följer att endast den beslutet går emot har **talerätt** enligt **FL 22 §**. Överklagandet innebär **ny prövning** av ärendet, och skall ske **till beslutsmyndigheten** enligt **FL 23 § 2 st**. Besvärstiden är **tre veckor** och börjar löpa från den tidpunkt när den som beslutet rör har **tagit del av beslutet** enligt **FL 23 §**. Det är möjligt för beslutmyndigheten att göra en **omprövning** enligt **FL 27 §**. → (6 x 0,5 p)

Vad gäller beslut enligt **SoL 4:2**, omfattas dessa inte av SoL 16:3 och skall därför enligt **huvudregeln** överklagas med kommunalbesvär, se **KL 10:1 och 2 p.2** (samt **SoL 16:3** e contrario). Enligt **KL 10:1** kan **varje kommunmedlem** överklaga beslutet. Överklagandet omfattar endast **en laglighetsprövning** (att beslutet fattats formellt korrekt) och kan endast leda till att beslutet upphävs, **grunder** enligt **KL 10:8**. Överklagandet sker **direkt till LänsR** enligt **KL 10:5**. Besvärstiden är **tre veckor** och börjar löpa från tidpunkten när **beslutet (protokollet) är anslaget**, se **KL 10:6**. → (6 x 0,5 p)

Observera att alla alternativ inte behöver vara med, utan **tre punkter inkl. lagrum = 3 p** (6 x 0,5 p) för förvaltningsbesvär resp laglighetsprövning. Det finns även ytterligare alternativ.

(6 p)